

Uppföljning av internkontrollplan 2026 – Bristande tillgänglighet

Förskolenämnden

Inledning

Intern kontroll handlar om att hantera risker och är en del av både styrningen och verksamhetsutvecklingen inom förskolenämndens ansvarsområde. Arbetet följer en årlig process som består av återkommande aktiviteter där den interna kontrollen planeras, genomförs, följs upp och åtgärdas:

1. Riskanalys
2. Upprätta internkontrollplan
3. Genomföra direktåtgärder och granskningar
4. Rapportera till nämnden och kommunstyrelsen
5. Årlig utvärdering

Riskanalysen utgör grunden för hela internkontrollarbetet. Syftet är att förebygga risker innan en oönskad händelse inträffar eller att begränsa konsekvenserna om den ändå händer. I riskanalysen identifieras riskerna tillsammans med möjliga konsekvenser. Det görs även en värdering, prioritering och en bedömning av hur riskerna ska hanteras.

Utifrån riskanalysen sammanställs de direktåtgärder och granskningar som ska genomföras under året i internkontrollplanen. Direktåtgärderna planeras utifrån befintlig kunskap och kan genomföras utan ytterligare utredning. Andra risker kan behöva utredas vidare genom granskning. I internkontrollplanen ingår även de kommungemensamma granskningsområden som kommunstyrelsen beslutar om.

Förskoleförvaltningen arbetar med planen under året och återrappporterar resultatet av genomförda granskningar löpande till förskolenämnden. Vid konstaterade brister (avvikelser) leder granskningarna till förbättringsåtgärder. Resultatet av årets direktåtgärder återrappporteras till nämnden i samband med årsuppföljningen av internkontrollplanen. Årsrapporten skickas även till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen har fastställt kommungemensamma kriterier för den årliga utvärderingen av nämndernas interna kontroll. Nämnderna genomför en självskattning av sitt arbete och rapporterar resultatet till kommunstyrelsen. I samband med årsrapporteringen görs även en översyn av nämndens och förvaltningens styrdokument för intern kontroll och eventuella förändringar föreslås.

I denna rapport återrappporterar resultatet från en av de granskningar som ingår i förskolenämndens internkontrollplan för 2026.

Kommungemensamma granskningar

Risk: Bristande tillgänglighet

Beskrivning av risk

Risk för att alla människor inte kan ta del av stadens verksamheter, insatser och tjänster på grund av att tillgänglighetsbrister inte löpande identifieras och åtgärdas. Det kan leda till bristande likvärdighet, diskriminering och till att mänskliga rättigheter inte tillgodoses.

Granskning: Bristande tillgänglighet

Områden och tillhörande rutiner som ska granskas:

Granskningen utgår från det nationella målet för funktionshinderpolitiken: Att med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning antogs 2006 av FN:s generalförsamling och ratificerades av Sverige 2008.

Tillgänglighet innebär [i detta sammanhang - definition från Myndigheten för delaktighet (MFD)] att samhället utformas för att så många som möjligt ska kunna ta del av det. En förutsättning för att många personer med funktionsnedsättning ska kunna vara delaktiga i samhället är tillgänglighet. Tillgänglighet handlar om att kunna ta del av den fysiska miljön och kunna ta sig runt i samhället. Det innebär också att få tillgång till information och kommunikation och att kunna använda produkter, miljöer, program och tjänster.

Syfte med granskningen:

Syftet med granskningen är att följa upp hur arbetet med att säkerställa tillgänglighet i lokaler har utvecklats sedan granskningen 2023. Syftet då var att undersöka hur Malmö stads förvaltningar och helägda bolag arbetar för att säkerställa att det sker ett löpande arbete för att identifiera brister och förbättra tillgängligheten i befintliga lokaler där kommunal verksamhet bedrivs. Granskningen syftade också till att tydliggöra ansvar och rutiner samt till att identifiera möjliga utvecklingsområden.

Omfattning/avgränsning:

Granskningen omfattar Malmö stads samtliga nämnder och helägda bolag, och kommer genomföras på samma sätt för alla parter.

Granskningsmetod:

Granskningen kommer ske genom frågor om nämndens/bolagets utveckling av arbetet med att systematiskt identifiera och åtgärda befintliga tillgänglighetsbrister i lokaler där kommunal verksamhet bedrivs. Utgångspunkt är nämndens/bolagets resultat i granskningen 2023.

Resultat

Förskolenämndens lokalbestånd utgörs främst av förskolor, vilka omfattas av

tillgänglighetskrav enligt flera lagar. Den fysiska miljön regleras av plan- och bygglagen. Därutöver ställer skollagen och diskrimineringslagen krav på att verksamheten anpassas så att alla barn ges möjlighet att delta på lika villkor och att utbildningen är tillgänglig för alla.

Nämndens verksamhet har styrdokument som omfattar tillgänglighet och vid nybyggnation ingår tillgänglighetsperspektivet i utformningen av både inne- och utemiljöer. Vid ombyggnad ska berörda delar uppfylla gällande krav enligt plan- och bygglagen i den mån det är rimligt utifrån byggnadens förutsättningar. Några generella krav på att anpassa hela byggnader finns inte. Samtidigt har nämnden ett ansvar enligt skollagen och diskrimineringslagen att göra anpassningar så att alla barn kan delta.

Vid placering av barn i förskola beaktas kända tillgänglighetsbehov och vid behov kan beslut om byte av förskola fattas efter att en placering har påbörjats. Även vårdnadshavares behov kan beaktas. Nämnden har också ett antal förskolor som är särskilt anpassade utifrån olika funktionsvariationer.

Nämnden ska besvara nedanstående fyra frågor utifrån uppföljningen av 2023 års granskning.

1. Hur har nämnden jobbat vidare med eventuella brister som identifierades vid granskningen 2023?

Vid granskningen 2023 bedömdes förskolenämnden ha ett fungerande arbetssätt för tillgänglighet. Endast mindre brister identifierades vid den granskade förskolan, främst avseende skyltningen. Sedan dess har arbetet fortsatt inom ramen för befintliga styrdokument, processer och arbetssätt.

Planering och utveckling av lokalerna sker genom lokalbehovsplaneringen och styrdokument såsom funktionsprogram och lokalprogram. Det finns ett samarbete med servicenämnden utifrån både befintliga lokaler och framtida lokalbehov. Det operativa och löpande arbetet sker i samverkan mellan lokalsamordnare, verksamhet och fastighetsägare. Tillgänglighet beaktas som en integrerad del i dialogen kring drift, underhåll och anpassningar av lokaler. Nämndens verksamhet genomför även årliga statusbedömningar av det befintliga lokalbeståndet.

2. Identifierades utvecklingsområden vid granskningen 2023 där nämnden inte vidtagit åtgärdat?

Granskningen 2023 resulterade inte i några direkta brister och inte heller i några utvecklingsområden.

3. Hur har arbetet bedrivits övergripande inom området sedan granskningen 2023?

Nämnden har fortsatt arbetet med tillgänglighet genom befintliga styrdokument, processer och arbetssätt. Sedan granskningen 2023 har organisatoriska förändringar skett genom nya rektorsområden och lokalfrågorna har delats mellan två enheter. Nämnden arbetar aktivt med att ersätta bristfälliga lokaler och utemiljöer och detta arbete har underlättats av det minskande barnantalet.

Utveckling har även skett genom framtagandet av ett nytt utemiljöprogram för nybyggnation som beräknas vara klart under 2026. Programmet innehåller ett särskilt kapitel om inkludering och tillgänglighet med beskrivningar och exempel på aktiviteter och utrustning.

I förskoleförvaltningens åtagandeplan för 2026 beskrivs hur arbetet med de utvecklingsområden som identifierats inom det systematiska kvalitetsarbetet ska genomföras. Ett av områdena är att stärka arbetet med barns behov av stimulans, ledning och stöd, vilket bland annat förutsätter anpassade lärmiljöer. Inom detta område finns ett åtagande om att utveckla stödet till förskolorna kring hälsofrämjande och tillgängliga lärmiljöer där frågor kopplade till lokaler och fastigheter ingår.

4. Har nämnden sedan granskningen 2023 identifierat ytterligare utvecklingsområden i arbetet med att förbättra tillgängligheten för nämnden och för staden i stort?

I årets granskning av tillgänglighetsarbetet konstateras att nämnden bedriver ett aktivt och strukturerat arbete vid nyproduktion där tillgänglighet är en integrerad del av arbetssätt och styrdokument. För befintliga lokaler saknas däremot ett motsvarande systematiskt arbetssätt och en samlad kartläggning eftersom arbetet i huvudsak är behovsstyrt.

Nämndens verksamhet genomför årliga statusbedömningar av befintliga lokaler men dessa omfattar i dagsläget inget tydligt tillgänglighetsperspektiv. Ett utvecklingsområde är att inkludera tillgänglighet i mallen för statusbedömningarna genom att komplettera den med relevanta delar från funktionsstödsnämndens *Checklista för inventering av tillgänglighet och användbarhet i lokaler och verksamhet*. Detta skulle möjliggöra en årlig kartläggning som kan ligga till grund för dialogen med stadsfastigheter och fastighetsägare samt bidra till en mer systematisk uppföljning av tillgängligheten.

Har granskningen lett till förbättringsåtgärder?

Granskningen har resulterat i en förbättringsåtgärd där relevanta tillgänglighetskriterier ska integreras i mallen för årlig statusbedömning av befintliga lokaler. Den uppdaterade mallen beräknas vara klar och tas i bruk under 2027.